

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Keskkonnaametile

Teie: 12.02.2021 nr 6-3/21/1970-2

Meie: 28.02.2021 nr 1-1/21/4996

Sirgala karjääri maavara kaevandamise loa KMIN-074 muutmisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmist

Täname võimaluse eest kommenteerida Sirgala karjääri kaevandamisloa muutmisega kaasnevat KMH programmi.

Leiame, et põlevkivi kaevandamise loa 30 aasta võrra ehk kuni 2059. aastani pikendamise kaalumine on arusaamatu olukorras, kus Eestis on võetud eesmärgiks väljuda põlevkivielektri tootmisest hiljemalt aastaks 2035 ning põlevkivi kasutamisest energeetikas tervikuna aastaks 2040. Lisaks on EL tasandi regulatoorne keskkond oluliselt nii muutunud kui ka muutumas, nt süsinikumaksupoliitika karmistamise osas, mis võib põlevkiviõlitööstuse rahastatud KPMG uuringu¹ kohaselt viia põlevkiviõlisektori konkurentsivõime kaotamiseni juba 2028. aastal. Samuti on põlevkivi töötlevad ettevõtted ka ise avalikult kinnitanud, et praeguse ebakindluse juures nad õlitootmisse täiendavaid investeeringuid teha ei saa. Põlevkivi kaevandamise jätkamise kavandamine kuni aastani 2059 on selles valguses lubamatu ning töötab vastu nii EL tasandi kui Eesti-sisesele arengusuunale.

Eelhinnangus on nimetatud mõju Natura alal 1 km ulatuses kaevandusala piirest. Leiame, et vastav mõju ei ole aktsepteeritav, saavutamaks kaitseala ja Natura elupaikade ning nendega seotud liikide hea seisund ega vasta loodusdirektiivi artikkel 6 ja looduskaitseaduse § 14 lg 2 nõuetele. Sestap on asjakohane, et vähemasti lahustüki kavandamisel välistatakse täiendav mõju Natura alale.

Rõhutame, et Sirgala kaevanduse laiendamise korral peab olema välistatud mõju Natura väärtustele, st Puhatu linnu- ja loodusalale. **Teeme KMH programmi täiendamiseks järgnevad ettepanekud:**

- 1) Hinnata lisaks tehnoloogilistele alternatiividele ka 0-alternatiivi ehk ala kaevandamata jätmise korral avalduvaid mõjusid. Mõõname, et see ei pruugi olla loa taotleja jaoks reaalne alternatiivne võimalus; sellisel juhul tuleb 0-alternatiivi mõjuhindamine esitada kaalutluse osana loa andmise dokumentatsioonis, et tuua selgelt ja arusaadavalt välja loa andmise otsuse alused.
- 2) Loodusväärtustele avalduva mõju hindamisel hinnata ka kumulatiivseid mõjusid ning arvestada seejuures juba toimuva ja väljastatud kaevandamislubadega kaetud kavandatava kaevandustegevuse (sh ka nt Estonia kaevandus) mõju Puhatu Natura alale. Sirgala kaevanduses toimuva ning juba toimunud kaevandustegevuse negatiivne mõju Puhatu loodus- ja linnualale ilmneb näiteks linnustiku seireandmetest.

- 3) Hinnates mõju kliimamuutusele hinnata ka kaevandatava põlevkivi hilisema kasutamise kaasnemiseid. Nii põlevkivi põletamise kui põlevkiviõli tootmise (ja hilisema põletamise) kliimamõju on arvestatav ning peab olema arvesse võetud juba kaevandamist planeerides.
- 4) Kasutada sookooslustele, sh Natura elupaikadele avalduva mõju prognoosimisel Selisoo looduskaitseala taimestiku kaitse tulemuslikkuse analüüsis (Teostaja: Eesti märgalade ühing. 2020) kogutud andmestikku ja tehtud järeldusi, kus seire käigus jälgitakse püsiruutudel taimestikus ja soo veerežiimis toimuvaid muutusi ning nende võimalikku seost kõrvaloleva põlevkivi allmaakaevanduse tõttu alanenud põhjaveetasemega; lisada KMH programmi vastav viide. Samuti tuleks täpsustada, milline on koosluste (seisundi) muutumine ja selle mõju liikidele prognoositava kaevandusperioodi ja kaevandamise sulgemise järgselt.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

Viited:

¹ KPMG Baltics OÜ, 2020, Põlevkiviõli väärtusahela loodav Eesti rahvuslik rikkus, lk 47.
https://keemia.ee/sites/default/files/2020-12/Final_Polevkivioli_rahvuslik_rikkus_0.pdf